

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 10 OKTOBER 1920.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Porträttstudie — fru Kajsa Nerman — av Goodwin.

Minnen och gestalter från Lundagård. Av Otto Lundh.

IV. Bisp Jesper och kung Carol.

VID ETT MIDDAGSBORD SOM BÄR prägeln av att ha dukats något festligare än vanligt, någon kärkommen och ej alltför ofta sedd gäst till ära, sitter biskopen Jonas Linnerius med sin familj en söndag i början av 1718. Närmast sig på höger hand har han en man i prelatensisk dräkt och gråsprängt skägg. Den oregelbundna profilen upplyses av ett par livliga ögon, som med stor fromhet och godhet i botten rätt ofta under talet synas lysta av spelande skalkaktighet. Mittför sin man presiderar värdinnan, välborna fru Elisabeth, dotter till ärkebiskopen och prokanslern i Uppsala Olof Svebilius, men jämte sina syskon av Karl XI upphöjd i riddarståndet med namnet Adlerberg. En blomstrande barnskara har hon kring sig — bildande den Linnerhjemska syskonkretsen, ty med detta namn ha alltså biskop Linnerii barn förra året upphöjts i adligt stånd. Där är alltså den blomstrande fröken Helena Maria, sedermera gift med jurisprofessorn och revisionssekreteraren David Nehrman-Ehrenstråle, den 12-åriga herr Pehr, som skulle bliva kansliråd, den 9-åriga Anna Christina, som vi längre fram i tiden skola finna såsom hovjägmästaren Samuel Hammarbergs tredje maka, den 7-åriga Eva Catharina, med tiden landshövdingenska i Åbo, och slutligen husets yngsta, fyraåriga Beata Elisabeth, vid ett litet bord intill under husjungfruns medverkan.

"Ja se", säger gästen; "nog läste jag Logicism och Metaphysicam, sådana de på min studenttid här uti Lund utlärdes. Jag frestades rätt starkt av min släktinge, professorn M. P. Holm, själf en stark logicus och metaphysicus, att med all flit dra mig i dialektiska klyftigheter, men jag må väl säga, att jag icke haft mer nytta av denna vetenskap än av ett knappålsbrev. — Jaså; ja, du har hört mitt skämt vid ett ryktbart disputationstillfälle. Jo; det var en disputation riktigt efter herrarna Holms och Schwartz' och Beckmans sinne, varuti det lilla av sunt förnuft, som respondenten hade att komma med, fördränktes i ett svall av termer och ordklyverier. Jag gjorde ett kort sammandrag av det hela, varuti jag väl icke försummade att framhäva disputationens lyten och jag slutade med ett: *Risum teneatis, sodales!* Varpå jag ville rusa mot dörren för att varken — vilket jag fann onödigt — utsätta mig för reprocher eller compliment, men kan Du tänka Dig — Pufendorf stod där och hejdade mig och tackade mig i alla de närståendes åsyn i handen och sade, att det var duktigt gjort. — Och

det må jag väl också säga: vad till jag tog mig — ehuru väl det icke hörde till en theologicus' schema — att höra den herren Pufendorf, det haver jag icke haft skäl till att ångra, ty se det var lärdom med kärna uti.

— Men fri och världslig blev jag här i Lund, fortfor den talande, som är ingen mindre än biskopen i Skara, den frejdade andens stridsman Jesper Svedberg. — Då jag kom till Uppsala, gick jag med blå strumpor och svenska läderskor och med en simpel blå klädeskappa. Jag dristade mig aldrig längre fram i kyrkan utan stod vid fronten närmast karlbänkarna. Men i Lund blev jag världslig likasom alla mina likar. Jag lade mig till med en lång svart peruk — svart och lång var jag själf förut — därhos en stor, lång syrtut, och framför allt ett axelskärp, som världsliga då brukte. Så mig tycktes, ingen var min like: alla skulle gå ur vägen för mig och taga djupt av hatten för mig. Men när jag kom till Uppsala och uppvaktade dekanus i teologiska fakulteten, professor Brunner, fixerade han mig med ett skarpt och förvånat uttryck och sporde: Vill *han* bliva präst, som är klädd i hovmannakläder. Det tog; jag gick hem och sålde de anstötliga klädespersedlarna, anskaffade mig en simpel, svartgrön kappa, och det skedde i en god stund.

En stund spisas under tystnad; det tycks som om husfadern skulle haft något på hjärtat att vilja fråga om, men funne sig föranlåten att åter slå bort det. Så börjar han med glad och obekymrad uppsyn förtälja en anekdot om en Göingebonde, som brukar komma till biskopshuset i Sandgatan med sitt kram och som han fäst sig vid för det raska och förtroliga sätt, på vilket han plägade uppträda. — Häromdagen möter jag honom, och han ville göra kommers som vanligt, men jag sade, att tiden nu icke medgäve mig att göra någon handel, emedan jag skulle gå i konsistorium. — Konsistorium — sade bonden med sin raska dialekt, — vad är det för något? — Det är det rummet, svarade jag — där stiftets angelägenheter förehavas, och där vi förhöra dem, som vilja bli präster. — Nå, inföll bonden, om de då icke kunna svara rätt på frågorna, huru går det då? — Då bliva de icke antagna, svarade jag. — Å, Herre Gud, det var tungt det — sade mannen — ty jag skulle kanske, en sådan stackare jag är, kunna sätta de frågor på högvördige fadren, att han icke kunde svara på dem. — Åh, du pratar, sade jag — ingen fråga förmår du sätta på mig, som jag icke kan besvara. — Kom — sade bonden — låt

oss slå vad, högvördige fadren om sin största silverkanna, och jag om mitt lass, i fall vi icke kunna besvara varandras frågor. — Må göra då — fortfor jag och sporde: Vad hette Mosis' svärfader? — Jo, se det vet jag, svarades, han hette Jethro; men nu bör det mig att fråga: Vad heter min svärfader? — Å, måste jag säga, huru kan jag veta det? — Ja, då är silverkannen min, och lasset likaså, sade bonden. — Så måste jag ju erlægga lämplig lösen för min kanna, och jag kan nog tänka, att göingen bröstar sig över sin seger. —

Biskop Jesper skrattade gott åt sin väns nederlag inför den knipsluge bonden, men biskopinnan Linnerius inföll: — "Ja, den bonden kan bli Dig dyr, käre Jonas, om Du låter honom ha sådan framgång över Dig. — Men jag hugsar nu, att vi slätt intet hava fått att veta, huru assessor Emanuel mår och vad han haver före?"

— Han är uppe och bygger slussar och gravar vid sjöarna i Mellansverige; pojken har ju fått i sitt huvud likt salig Hans Brask en gång i tiden, att där skall löpa en seglationskanal tvärs över landet alltifrån Östersaltet till Västerhavet, den han vill kalla Göta kanal. Ja; kungen är planen mycket bevågen; Emanuel fick förelägga hans majestät den, när han i förfjor presenterades av sin blivande svärfader Polhem, och det var där-efter som konungen utnämnde pojken till assessor i bergskollegium. Kungen kom också grannt ihåg detta, när jag kom till honom i går, och gjorde mig en hel del frågor om de ritningar, sonen skickade hem till Brunbo från Paris och Rostock för 4 år sedan, och som han även i brev till Benzelius beskrivit. Bevara mig; det var planer till båtar, som skulle gå under vattnet, maskiner, som skulle spruta kulorna ikring sig, en maskin, som med man på skulle flyga fritt i luften, och vad allt det var. Jag måste tro, att det ettdera var ett skämt med mig eller att sonen blivit förvillad i huvudet och jag vårdade mig icke mer om hela skräpet än att det kom bort; det får jag äta upp till döddagar, för kungen tycks ta de sakerna lika allvarligt som Emanuel. — Men eljes var kungen vid mitt besök där i går synnerligen väl bevågen, och någon avoghet mot mig för att jag vid riksdagen 13—14 slöt mig till dem, som yrkade på, att fröken Ulrika Eleonora skulle väljas till riksföreståndarinna, kunde rakt intet förmärkas. Jag kom sålunda väl till tals med majestätet, såväl angående bättring av skolmästarnes löner som om avhjälpande av

Karl XII.

Jonas Linnerius.

Jesper Svedberg.

Emanuel Swedenborg.

Radioaktivt — Hårläkemedlen RA—DI—ON — Vetenskapligt

Grånad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.
CNEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Riks tel. 17076
Allm. tel. 14629

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej äro döda. Pris pr flaska 6:—.

prästerskapets betryck. Då jag för kungen målade, hur jag sett gråhårta präster själva i träskor driva på sina magra oxar framför plogen och vilka bördor, som eljes voro ålagda prästerskapet, förnam jag granneligen, att kungen tog intryck. Ja, hade det inte varit för Görtzen, den Sveriges päst, så hade det nog varit möjligt att med kungen få ny god ordning i landet. Pfeiffer ville förhindra mig i att komma till tals om politiska ting i kungens högkvarter, men jag lät mig intet förbluffa. —

Såväl biskop Jonas som hans hustru sågo dubbelt intresserade ut nu, när gästen av sig själv kommit in på en skildring av sitt besök hos konungen. Något som kanhända icke var så långt ifrån nyfikenhet hade förut under måltiden plågat båda; ty ryktet hade redan utspritts av biskop Jespers ej så få vedersakare i Lund, att han alls icke blivit mottagen i audiens hos kungen utan helt snopen fått vända åter. Grannlagenheten hade emellertid förbjudit dem att själva föra talet in på detta ämne; men nu kunde fru Linne-rius, fann hon, få något att veta, hur kungen tog emot långväga gäster hemma hos sig.

"Han bjöd mig till och med som välkomma en stor bågare spansk vin", fortfor Skarabispn, "och han bad mig stanna kvar och äta middag med honom, vilket jag ju ock gjorde. Vid bordet taltes emellertid intet ord. Kungen åt hastigt och drack allt vatten däruppå, ehuru fett han ock ätit hade. — Vi kommo ock på tal, efter måltiden, om mångahanda missbruk, som innästlat sig bland folk och menighet under senare åren. Frökna-titeln brukades ju sålunda förr till ingen an-

nan än kungadöttrar, så att konung Gustaf Adolfs dotter höllt till godo med titeln *fröken* Christina. Och ingen Eders Nåde utom krönta huvuden, inföll jag. Då föll anbuds-rådet Müller mig i talet och sade: Vad vill biskopen säga? Läs vi icke i bibeln, att Tertullus kallade landshövdingen Felicem Eders Nåde. — Så står det inte, sade jag, utan så står det i texten, som på latin betyder ungefär *strenuissime*, på tyska *gestrenge Herr*. Därigenom kommo vi in på en disputation, vari kungen frågade om främmande ord i bibeln och om de kunde ersättas med svenska. Blundande kunde jag lägga min hand på många av dem: fundera, materia, musicera, disputera, etc. Ordet *curieux*, hur vill han tyda det, undrade konungen. Kungliga rådet grev Sparre inföll och föreslog *nyfiken*. Jag protesterade: Olof Rudbeck var en *curieux* man, men nyfiken var han intet. Ty med sitt eget hår, långa och vida byxor, visste han sig intet vara nyfiken utan av den gamla världen. Si då säger kungen: "omhogsen". — Ja, det låter höra sig, nådigste herre, och så står där ordet i nästan samma mening hos Syrak, det jag blundande pekade på med fingret och las upp orden: En vis man är uthi allo thesso omhogsen."

— Men det allra märkeligaste var med denna skriften, som min vän av gamla dagar, doktor Urban Hjärne, utgivit emot min "Schibboleth, svenska språkets rykt och rik-tighet". Kungen frågade mig, om jag läst den, vartill jag svarade nej. Springer då kungen in i sin kammare och hämtar denna tabellen: "Ortographia suecana", som jag vi-

sat brodern Jonas idag och som jag läste i natt, innan jag somnade. Jag tror icke, att jag skall få svårt att övertyga hans majestät om att doktor Urbans teorier skulle bringa vårt språk i en allvarlig fara, synnerligen som kungen flitigt läst Schibboleth, den han dagligen har på sitt bord. —

Jag fick också göra tjänst som en äk-tensskapets försvarare gentemot den förstockade ungarl majestätet är, fortsätter biskop Jesper mysande. — Det var då vi kommo på tal om den besatta prästedottern i Bara och Esther Jönsdotter. Kungen tyckte på, att Esther låtit göra väl emot sig av ryttaren, som under skötseln rätt henne med barn; det var intet vackert, syntes honom. Jag sade: Äktenskapet är en Guds heliga förordning. När två personer, som råda över sig själva, komma överens att äkta varandra, så är det för Gudi ett äktenskap, och hävdandet kommer därtill. Men lysningen och prästvigningen är för gott skicks skull, en människoordning. —

Ett par klara rosor ha uppsprungit på vardera biskopinnans och älsta dotterns kind, vid det främmanden så frimodigt omrör ett grannlaga ämne, och husfadern, som kanske icke är fullt lika liberal i detta hänseende, finner det tydligt vara en lättnad att slippa omedelbart behöva motsäga sin kollega, då det är lagom att stiga upp från bordet.

Det är i kung Karls enkla högkvarter hos professor Hegardt i Södergatan någon tid därefter. Biskop Jesper har varit på avskedsvisit hos konungen och de ha åter gnabats om varjehanda, majestätet och hans fa-

Den nattliga elden.

*Det brinner en eld, en lönmordsbrand,
hvar natt, då trygge vi sofva.
Det brinner, det brinner rundt om i vårt land,
vår arfslott och morgongåfva!*

*Säg, har du ej sett i mörkningens stund
dess fjärrsken blodbespränga
din himmels stjärntomt öde rund,
där molnen hotande hänga?*

*När dagens drifhjul stillnat sitt lopp
och hvilan mödorna lisar,
slå tusen små lågor plötsligt opp
från tusen lönliga spisar.*

*Det jäser och sjuder i kyffen och kök
bak grändernas gråa fasader.
Det stiger en kvalmig och stickande rök
från plogland och ensliga mader.*

*Från malmfältets kåkar det hväser och yr
af gnistor mot varpbergens kammar.
Och kolarens kula i vildskogen spy
sin eldkvast bland furornas stammar.*

Skebergsstugan, Leksand, september 1920.

*Nu brygges en trollbrygd i skuggornas skygd,
som vettet och viljan förlamar.
Nu hvirflar en häxdans kring obygd och bygd
på bock-klöf och lurfviga ramar.*

*Med skratt och med skri öfver backar och berg,
med krumsprång och knifgång och eder.
En nattmara suger vår innersta märg,
tills platt vi digna neder.*

*Vi kunna ej fatta, då morgonen gryr,
hur tung med ens blef oss mödan,
hur modlös vår håg för de värf och bestyr,
som sörja för grodden och grödan.*

*Vi kunna ej fatta, hur kvinnorna gå
så stelt förgrätne och bleka,
hur barnen i kammarens gömdaste vrå
så tyst förskrämdle leka.*

*Det brinner en eld, en lönmordsbrand,
hvar natt i de svenskes gårdar.
En nidings vare för alltid hvar hand,
som om den elden vårdar!*

JOHAN NORDLING.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet
den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts.)

TILL DENNA TECKNING HADE Holger använt skisser från Samsö, med den vindblåsta skogen emot havet som sidodekoration. Men ute på vågorna lät han så hela tåget draga fram: Gefion, som står hög och smärt med flygande draperier och handen på plojen; de väldiga oxarna, som draga ön ut i havet, och så hela skaran av sjöjungfrur och tritoner, som följer. Här var Holger riktigt hemma hos sig själv, i fantasiens fria värld. Här kunde han låta sina skepnader simma eller flyga efter behag, och här hade han osökt anledning att framställa den mänskliga kroppen i dess nakenhet. Hela uppbyggningen av kompositionen är också så dekorativt vacker och rytmisk, att det skulle glädja åskådaren att se den framställd i stor skala.

Då Holger var sexton år, fick han akademiens stora silvermedalj för sitt tävlingsarbete, en stor kolteckning, som föreställde Odyssevs, som kommer tillbaka till sitt hem och möter de druckna friarne. Han knyter nävarna, och man förstår, att han snart i sin vrede skall kasta ut dem allesammans. Den bästa figuren i denna tavla är nog den unge Telemachos, som står inhöljd i sin kappa och ser bort mot Odyssevs, i vilken han anar fadern.

Året därpå, 1864, fick Holger akademiens lilla guldmedalj för en annan kolteckning i naturlig storlek. Den föreställde Uffes seger över de två tyska motståndarna. Men medan Holger arbetade på denna teckning, blev han så intresserad av hela Uffes historia, att han gjorde fyra olika moment därur till föremål för teckningar.

Den första föreställde Uffe, då han ännu var ansedd som en oduglig dåre, sittande överksam vid spisel, framför vilken hundarna sova.

Den andra teckningen visar oss Uffe, som finner sin fars nedgrävda svärd. Den gamla blinda kungen har låtit gräva ned det i jorden, emedan han sörjde över sin odugliga son, som förmodligen aldrig skulle komma att använda det. Nu har Uffe svarat på tyskarnas krigsförklaring och utmaning till tvekan, och kungen ledsagar honom till stället, där svärdet är gömt. Teckningen framställer det ögonblick, då Uffe lyfter svärdet och betraktar det. Man ser på hela hans uttryck, att han förstår, vilket härligt vapen han håller i sin hand. Bakom honom står den blinde kungen, som tyckes lyssna till svärdets klang, som

ders mångårige hovpredikant och regementspastor. Bland annat har biskopen yrkat på avskaffande av de många helgdagarna, "som mest äro syndedagar, helst i stora städer". Och han har kämpat för att prästerskapet må kunna få lov att behålla legodräng och kusk. Men nu, då han skall taga ett underdånigt avsked, frågar kungen, om bispens kusk vore här och om han vore brav stor? — Jo, sade jag — berättar biskop Svedberg i sina utgivna anteckningar — han är här och brav stor. Sägande derhos: Vore jag tjuvu år yngre, hade jag lust att följa E. K. M. vart så vore, och ingen utom tiden skulle skilja oss åt. — Mycket snarare må en legodräng och kusk gå med efter E. K. M. så befaller. Därpå tager jag ett underdånigt avsked, varande H. M. mycket nådig och tog mig i hand önskande mig lycko på resan."

han känner igen, och vid hans sida stå två trälar med spadar, varmed de grävt upp svärdet.

Den tredje teckningen visar Uffe i full kamp med sina två motståndare. Den ena har redan fallit och ligger på sitt ansikte. Nu störtar sig den andre över Uffe. Det är en verklig kamp på liv och död. Man tycker sig höra svärden klirra och ser de djupa märken de redan skurit i sköldarna. Hela gruppen blixtrar av stridens raseri. —

Jag kommer härvid att tänka på, vad en liten lappgosse en gång sade till mig: "Jag tycker, att skall det vara krig, så kunde kungarne gå ned i en grop och sparka varandra och låta andra människor vara i fred!"

En liknande tanke tycks ibland ha gjort sig gällande i forna tider.

Den fjärde teckningen, som utfördes helt och hållet, föreställer Uffe, sedan han dräpt tyskarna. Han står mitt i landskapet och torkar lugnt blodet från svärdet. Vid hans fötter ligga de två döda fienderna.

På avstånd kommer den gamle blinde kungen famlande sig fram emot sonen. Längst borta ser man de tyska krigarne, som bereda sig till ett hastigt återtåg. Bakgrunden bildas av en hög skog vid havet, med djärva, sprängda linjer.

Alla dessa teckningar äro sprungna ur en rik fantasi och utförda med en säkerhet och en kraft, som blott ett medfött geni är i besittning av. Dock föredrar jag de tre första, som inte äro så utarbetade som den prisbelönta teckningen. Det är ju sällan ett mycket utfört konstverk har samma glansfulla livlighet som skisserna.

Nästa gång Holger fick en utmärkelse från akademien, var då han var aderton år. Då tillföll honom den stora guldmedaljen för hans tävlingsarbete: en målning med figurer i naturlig storlek, föreställande syndafloden. B. Björnson skriver härom i ett nyligen offentliggjort brev till direktionen för Christiania teater: "Det har väckt mycket uppseende, att professor Roeds adertonårige son har vunnit priset för en historisk kartong och alldeles enstämmigt. Man tror, att han är ett geni i uppväxten. Det är en härlig pojke, frisk, romantisk. Man kan förälska sig i honom som i en flicka." (Kanske gäller uttalandet om kartongen från året förut.)

"Syndafloden" var den första större målning Holger utförde, och jag tror inte, att han ännu hade funnit sin egen färgskala. Ämnet var ju bestämt, och därför kan man inte bedöma Holgers egen konstnärspersonlighet efter denna målning. Det kan ju betraktas som ett duktigt arbete av en ung man, men det ger dock alls inte det riktiga begreppet om Holgers konstnärsskap, som var helt anorlunda spontant och sprudlande än vad denna akademitavla ger intryck av.

Det var huvudsakligen ett arbete, och medan han kämpade med att utföra det, hände det honom något mycket sorgligt, som med ett enda slag gjorde slut på alla de ljusa förhoppningar om hans konstnärframtid, som han själv och vi alla hade närt.

Han förlorade synen på ena ögat.

En dag, då han var ute på isen med några ungdomar, kom en ung flicka att kasta en snöboll på honom. Den innehöll ett isstycke och träffade honom rätt i ögat. Det blev inte blint, ty ärret, som bildade sig sedan såret var läkt, satt blott på hornhinnan. Men det var ett tjockt, vitt ärr, som hade satt sig mitt

över pupillen och täckte den helt och hållet, så att ögat var obrukbart.

Då jag återsåg Holger sedan olyckan hade skett, sade han:

"Det är bara fönsterglasena, som inte är polerade", och han vände profilen mot mig för att visa, att själva ögat inte var skadat. Men han själv var skadad. Hans käcka livsmod var brutet och från den tiden kostade det honom stor ansträngning att arbeta.

Under hela hans utveckling hade far ständigt följt Holger med sina råd och sin kritik. Utan tvivel var det på grund av denna samvetsgranna ledning, som Holger, då han ännu var helt ung, kunde och visste så mycket. Men jag kan inte värja mig för den tanken, att far höll sin son i allt för strama tyglar. Deras begåvning var så olika, och Holgers Pegasus kunde inte alltid låta spänna sig för en vanlig mänskovagn. Vilhelm Bissen har berättat mig, att en gång, då Holger satt och ritade utantill, som han älskade att göra, kastade han plötsligt pennan och sade: "Nej, jag har lovat far att inte göra det!"

Han var en mycket lydiga son, men föräldrar äro ju ofta fallna för att beständigt behandla sina barn som barn och ha inte mod, att låta dem försöka sina vingar på egen hand. Vad gör det, om de stundom falla ner. De kunna ändå bara flyga på sitt eget sätt.

Samtidigt med den stora guldmedaljen, som inte hade tilldelats någon på trettio år, fick Holger ett resestipendium på tre år. Han reste då till Italien. Men resultatet av hans vistelse där var i konstnärligt avseende så gott som intet. Han fick aldrig något arbete färdigt, och hans ofullbordade kompositioner ha ingen flykt över sig, då han alltid kände sig sjuk och djupt melankolisk. I sina brev ger han stundom uttryck för sina mörka tankar i teckningar. En gång tecknade han i ett brev Ragnar Lodbrok i ormgropen, omgiven av ormar, och därunder stod: "Grymta mån-de grisarna, om de visste, vad galten lider."

De skandinaver, som uppehöll sig i Rom samtidigt med Holger, beskriva honom som en munter, intagande yngling. Han var av dem, som aldrig visa sina sorgliga tankar för andra.

Utom hans små teckningar i breven från Italien har han utfört en del större teckningar och akvareller, alla efter plantor, träd och andra detaljer, och så några mycket vackra, mindre landskapsteckningar, vari han, med få, strama linjer har givit hela karaktären av det klassiska, italienska landskapet och med olika skuggningar angivit färgtonerna.

Från Italien drog han upp till Tyrolen och uppehöll sig en sommar i Bozen.

Han levde en tid uppe i Oberbozen hos en bondfamilj, och där på bergvidderna ser det ut, som om han har kunnat andas lättare och fått tillbaka något av sin arbetsglädje. Han utförde flera större akvarellteckningar, varibland en föreställer Paris' dom. Paris sitter på en sten med äpplet i handen och ser granskande på de tre gudinnorna, som stå framför honom i sin nakna skönhet. Som bakgrund lyfter sig en stolt bergskedja med nakna, taggiga konturer. Jag trodde, att dessa berg voro frambragta ur Holgers fantasi, till dess jag fick se Dolomiterna. Då förstod jag, att det var "Rosengarten" och "Schlern", så som man ser dem från Oberbozen, vilka hade tjänat honom som modell. Denna akvarell inköptes av Richard Bergh till Nationalmuseet i Stockholm.

PÄHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessert-
choklader. Högfina kvalitétér.
Tillverkare:
A.-Bol. Carl P. Pählssons Choklad-
och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner:
Över på begäran. • • •
Precisera vad som önskas. * **Konstfliten, Göteborg.**

Den tyska kvinnopioniären, Minna Cauer, hyllas.

Följande sommar var Holger i Danmark och uppehöll sig i Hornbæk, där han bodde i samma hus som P. S. Krøjer. Han började på allvar taga i tu med sitt måleri, ty hans öga var något bättre, i det att ärret började blekna.

På den tiden var Hornbæk inte samma fashionabla badort, som det nu är. Det var först och främst ett fiskeläge, där sjömän och fiskare gävo stället sin prägel. Flera målare uppehöll sig där för att studera och måla fiskarlivet. Den flacka stranden med det starka vågsvallet från det öppna havet och Kullens djärva linjer i bakgrunden gav anledning till många av de danska målarnes kompositioner.

Holger ville måla fiskare, som dra i land båten för att rädda den undan en storm, som närmar sig. Han gjorde många studier till detta arbete, varav jag äger en hel mängd: fiskarhuvuden, hela figurer, båtar, fiskredskap o. s. v. Alla dessa studier äro utförda med blyerts och tecknade med stor kraft och säkerhet.

Själva tavlan blev blott till hälften färdig. Jag känner inte anledningen därtill. Men det som har blivit färdigt av den, visar en färgglans, som tyckes vara förkunnare av, vad Holger kunde ha blivit som kolorist. I synnerhet ger himlen intryck av det bländande ljus, som kan kastas mellan hotande ovädersmoln.

Det var inte första gången Holger framställde stormen. Då han var sexton år, tecknade han en illustration till Geijers visa: "Den annalkande stormen", där man ser ett skepp fly över de svällande vågorna, medan stormen redan viner bland ovädersskyarna.

Männe det var en förkänsla av den förödande stormen i hans eget liv, som gav honom lust att framställa detta ämne?

På tavlan från Hornbæk ser man flera starka fiskare sysselsatta med att dra båten i land. Någon sade en gång om dessa gestalter: "Det är ju inte vanliga fiskare! Det är vikingar!" Men jag ser intet uppställt eller överkligt hos dem. Det är ju konstens rättighet att *välja*, och det är inte nödvändigt, att ta med alla onödiga detaljer.

Holger såg nu en gång för alla verkligheten i stort och kunde inte uppoffra totalverkan för att få med alla småsaker. Därför passade han också mycket dåligt in i den konstperiod, han levde i, då realismen i hela sin krassa fotograferingskonst var allhärskande. Det var en tid, då man endast önskade och beundrade studiet av verkligheten, liksom man i andra perioder av konstens historia har försummat och föraktat allt studium och menat sig ha nog av idéerna.

Det är underligt, att mänskligheten alltid vill svänga mellan två ytterligheter. Liksom vi ha både kropp och själ, måste vi ständigt tillgripa ett yttre material för att uttrycka våra tankar och idéer, och ju ärligare och sannare studiet är av dessa yttre manifestationer, dess lättare skall en konstnär kunna ta dem i idéernas tjänst. Utan kunskap existerar ju egentligen ingen konst. Goethe har så sant sagt: "Die Kunst ist ein Können." Men kunskaper enbart skapa ingen konstnär. Har han intet att säga oss av sina egna personliga tankar och idéer, kan allt hans vetande inte intressera oss. I denna filiströsa smakperiod, då endast det handgripliga stod högt i kurs, såg man främmande och oförstående på Holgers fantasirika talang. Hade han levat nu, skulle man säkerligen ha bedömt honom annorlunda.

FRÅN DE LYCKLIGA ÅR, DÅ MAN ÄNNU i fröjd och gamman samlades till internationella kongresser, minnas säkert de, som deltog i kvinnornas Stockholmskongress 1911, den livliga, vackra gamla dam, vars drag synas här ovan: *Minna Cauer*, en av den tyska rösträttsrörelsens banbrytare och mest sympatiska personligheter.

Sedan dess har Minna Cauer lagt nio år till sin ålder — hon fyller 80 år den 1 november — och hon har fått se, hur kvinnorna, för vilkas sak hon så länge och ivrigt kämpat, bl. a. som redaktör för "die Frauenbewegung", blivit fullt jämställda med männen i det nya tyska samhälle, som har att genomkämpa och genomlida så mycket. Den vackra tanken har nu väckts, att kvinnor från hennes eget land och andra skulle på 80-årsdagen bringa henne en hyllning och ett tack.

Holländska kvinnor ha redan anslutit sig till hyllningen, engelska torde komma att göra detsamma, och även svenska kvinnor komma att bringa den tyska kvinnosaks-pioniären en den varmaste hälsning.

.....

Sista vintern Holger levde, tillbragte han ute på landet i närheten av Vordingborg hos en jägmästare, som hette Rusthöi, och som hade gjort sig bemärkt som en utmärkt skarpskytt.

Det var en vacker man, lång och smärt, med ett regelbundet, allvarligt ansikte och långt ljusst nedhängande hår. Efter den stora lycka han gjort i Köpenhamn vid ett skarpskyttmöte blev han föremål för mycken beundran. Det var därför en överraskning för de flesta, då han gifte sig med en dam, som var mycket äldre än han själv och dessutom sjuklig och inte alls vacker. Men hon var en mycket bildad kvinna, och Rusthöi beundrade bildning och längtade efter att leva i umgänge med en bildad människa. Han var och förblev belåten med sitt val, och i det lilla jägmästarbostället, där han bodde med sin hustru, blev Holger inackorderad över vintern. Ögonläkaren menade, att det var bäst för hans öga att leva en tid i frisk skogsluft, fritagen från allt arbete. Han trivdes bra i den stora ensamheten och upplivade sin värd och värdinna

med sitt älskvärda väsen, som alltid hade ett stort överflöd av humor och skämt.

En afton — berättade Rusthöi — hade Holger längtat efter att dansa. Han gick ut i tamburen och stoppade upp ett par kappor till två damer, på vilka han sedan placerade var sin hatt. Då de var färdiga, presenterade han den ena för Rusthöi och behöll den andra för sig själv, varefter de två vännerna satte i väg i en strykande vals, som fru Rusthöi spelade på pianot.

Efter en tid kunde Holger inte låta bli att måla. Han komponerade en större jaktscen med Rusthöi som huvudfigur, vilken tavla han målade direkt på väggen.

"För att ingen skall ta den ifrån dig", sade han till Rusthöi.

Emellertid kom den tid, då han åter skulle hem. Jag vet inte, om han hade för avsikt, att åter resa ut till Rusthöis. Men i förbifarten ville han hälsa på Hammerichs, som på den tiden bodde på Iselinge. Då han kom dit, klagade han över magplågor. Man gav honom diverse oskyldig medicin, men då plågorna tilltog, lät man honom gå till sängs och tillkallade en läkare. Denne man förstod sig inte på sjukdomen, som var blindtarmsinflammation, och behandlade den i god tro — alldeles galet. Efter ett par dagars hårda lidanden dog Holger tidigt en morgon.

Man hade inte fruktat något livsfarligt och hade därför inte underrättat våra föräldrar om Holgers sjukdom. Hammerich reste själv in till Köpenhamn för att frambära sorgebudet. Då han ringde på i Charlottenberg, kom mor och öppnade. I detsamma hon såg Hammerichs ansikte, förstod hon det hela och sade blott sakta: "Holger är död!" —

Han var då tjugusju år.

Naturen är en slösare. Den har råd att slå ned de mest lovande fruktblommor, och underligt nog dö ofta de mest begåvade människor vid unga år. Men för dem, som ha älskat dem, förblir deras plats alltid tom, och det är med en tragisk känsla man ser alla de spridda och ofullbordade minnena av en stor begåvning, som har blivit bruten mitt i sin bana.

Det var min mors tröst, att livet inte skulle ha kunnat bringa Holger någon egentlig lycka, sedan hans syn hade tagit skada, och det var hennes fasta tro, att det var Guds vilja, att han gick bort. Men hennes egen lycka och glädje var förbi med hans död. Få söner ha kanske älskat och beundrat sin mor så mycket, som Holger gjorde.

Jag vet inte, om han någonsin hade en kärlekssorg, men jag tror det knappt. Hans konst var honom det dyrbaraste, och så kärleken till denna mor, för vilken han aldrig kunde finna tillräckligt varma ord i sina brev. Från henne hade han ärvt sin rika fantasi liksom också förmågan att bära motgången med kraft och i tystnad. Från henne hade han nog också fått den källa av glädje, som höll honom uppe, och som till och med under de mörkaste tider bröt fram som värmande solstrålar.

Han ligger begravd på Ringsteds kyrkogård i Roeds familjegrav. Far lät sätta en sten på graven, varpå man ser en porträttmedaljong av Holger och där inunder konturen av en stor palett, en sådan, som han en gång hade ritat och önskat sig. Han fick den aldrig, medan han var i livet.

(Forts.)

Såväl konstnärliga som enklare

A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

Märkliga hem i Stockholm på 1800-talet. Av ELISABETH KUYLEN-STIERNA-WENSTER.

Ljusinbrinningsfesten.

DE FLESTA AV "STADENS" INVÅNARE kunde visa var skräddare Lundin bodde. Med "staden" menar en stockholmare området mellan broarna, och långt in på 1800-talet ansågs det förnämligt för en hantverkare att ha sin bostad vid Västerlånggatan. Anno 1780 stod det med väldiga järnkrampor inslaget i muren ovanför porten till n:r 56 vid denna gata, men ingen frågade stort efter husets födelseaffest, däremot stannade många för att betrakta den rödmålade, buktiga bleckplåten, på vilken reste sig två förgyllda lejon, som i sina majestätiska ramar höllo en gyllene skräddarsax, vars utspärrade skänklar omgävo namnet Johan Olov Lundin, också det lysande i guld. De kungliga saxbärarna grinade illa åt varandra, reste svansarna och räckte ut ofantliga tungor.

Emellertid var denna skylt ett slags signifikat, som tillkännagav, att i detta hus bodde en ämbetskräddare och ingen bönhas. Han hade burskap som borgare, om han också måste träda tillbaka för sådant storfolk som slaktare, bagare och bryggare.

Men när sonen i huset, lille Claës hörde talas om bagare Röhl's dotter, vilken blivit konsträvarinna, räddade han upp sig och tänkte kavat, att han skulle bli läskarl, och det var väl ändå "solidare".

Och de där trinda öltunnorna och pösande limporna och költmånglarna skulle bara veta, hur ärlig målarmästare Höök, som bodde en trappa upp, var mot Lundins i tredje våningen, fast en målarmästare hade högre rang.

Claës kunde nog tycka, att dagarna gingo rätt enformigt ibland, och att det var mycket långt emellan jul och fasta, men efter året bjöd på sådana dagar som den, vilken nu efter ljusstöpning, korvstoppning, storbak och punschbrygd, var inne, fick man hålla till godo med söcken också.

Hej, vad Claës glädde sig. Det var den storartade, den hjärtans förnöjsamma ljusinbrinningsfesten. Hela hösten hade han gått och längtat efter den och försökt tubba skräddargesällerna att förklara, att det var alldeles för skumt att se arbeta vid dagern om mornar och eftermiddagar, men dessa visste, att varken mästaren eller hans hustru tillät, att ljus brändes i onödan.

Nu hade man emellertid hunnit ett stycke in i oktober, och det stora kalaset, vilket var mycket präktigare än någon julbidning, skulle gå av stapeln.

Lägenheten besod av två rum åt gatan och två åt gården. Det ena gaturummet var visserligen uthyrt åt en löjtnant Ouchterlony, men i kväll hade man fått låna det, för det skulle bli så obegripeligt mycket folk.

I det andra rummet åt gatan, vilket på en gång gjorde tjänst som sängkammare och helgdagsrum med mahognimöbler i empirestil, stod redan fällbordet uppslaget och såväl kortlek som skinande malmsstakar med tjocka, nya talgljus i speglade sig i den blanka skivan.

Claës fick ställa dit ljusbrickan med saxen, och han passade på att snoppa ljusen. Det måste ske i smyg, ty egentligen ansågs pilten för ung för ett dylikt förtroendeuppdrag.

Kunde det finnas något agreablare än att "brinna in" ljus, och hans mor behövde inte vara rädd, att hennes ljus skulle bli klandrade av de andra madamerna, hur nosiga och vassnästa de än voro. Hon skötte ljusstöpningen som allt annat i huset mönstergillt.

Vardagsrummets pärlfärgade möbler sågo så vänliga ut i skenet från skärmstaken, och den grönglaserade kakelugnen, där brasan

Claës Lundin.

man redan börjat duka fram kallskuret till sexan, som skulle inleda kalaset. Annars bjöd man på kaffe och dopp klockan fyra, men detta var ljusens kväll, och det ginge inte an, att man kom vid dager.

Verkstaden och skänkkammaren voro också pyntade; där höllo lärlingarna blygsamt till, och Claës väntade sig ett ypperligt tillfälle att få skryta med sin styrka, när han drog dem in till pantlekarna, trots deras motstånd.

Gesällen var musikalisk och hade gitarr med himmelsblått band. Han hade kommit tidigt, dels för att dekatera klädet till en kostym, som nödvändigt måste klippas till, så fort tyget krympts, och dels för att öva sig på "Alfonso den tappre" och en kuplett av Gretry, vilken madam Lundin hade noterat till.

Han satt och stämde och harklade sig på förskärarebordet i den vanliga skräddareställningen.

I köket var det buller och bång, stekar och lukt av läckra kakor. Där fanns inte en ledig plats, och den öppna spiselhallen mottog oupphörligt nya vedfång under grylorna. I kväll skulle man inte ha det brasilianska kaffet till 24 skilling riksgälds skålpundet utan det allra finaste, som fanns hos Zaccarias Strindberg vid Stadssmedjegatan, och inte heller skulle det bjudas på något så tarvligt som "dubbelt öls svagöl" utan på starköl.

Skräddarmästaren lät den med kungligt namnskiffer krönta brännvinsflaskan dyka upp ur chatullet och höll den ett ögonblick mot ljuset, så nickade han belåten och ställde ned den igen.

Tidigare än någon av de andra gästerna, och i själva verket alldeles utomstående, kom gubben Krey, den underlige doktorn, som hörde tre trappor upp. Han läste tidningarna hos skräddarens var kväll, och fastän han regelbundet sade: "Ja, det var ingenting i bladerna", uteblev han aldrig. Nu hade han bjudits och skulle sitta lyst i en vrå med Afonbladet som sköld.

Claës rusade var tionde minut upp på fönsterpallen åt gatan och försökte se, om främmandet nalkades. När de dunkla "vargögonen" hissas upp på sina stolpar och fändas, då är det hopp om, att vänlan icke skulle bli så lång.

Och äntligen! Där syntes ett par slängkappor och ett par höga hattar. Den ene kände han igen som en kollega till far; det var "Åberg från Berlin".

Och där! Minsann skyttade han inte moster Malins ärggröna salopp och moster Tildas gredelina väderhuvor!

Alla de äldre fruntimern skulle Claës kalla moster och kyssa på hand. Bevars, det visste han väl, utan att mor nu skulle erinra ho-

sprakade, berättade sagor för Moraklockan, vilken sade: hm, hm, hm, hm; det kunde betyda, att hon slog fyra, men nog trodde Claës, att det var som om hon skraftade åt sin grannes spiritualet.

Möblerna stodo förstås uppradade längs väggarna, men midt i rummet tronade klaffbordet med bländande vit duk, och där hade

nom om det igen. Och bocka gentilt kunde han, ty han hade fått börja i fru Linds dansskola i Trångsund.

Far och mor skulle nog få heder av sin ende. Han ville bli en riktig kavaljer, sådan som kunglig sektern, vilken hyrt gatrummet i fjol.

Och tappade moster Lisen, bleckslagare-änkan, sin snusdosa, skulle Claës strax taga upp den och säga — och säga — nej, han sade nog ingenting, gjorde bara en komplimang.

Det började så småningom bli trångt i den lilla lägenheten. Tambur fanns ingen utan alla ytterkläder och alla lyktor förvarades i skänkkammaren. Där skakade de unga flickorna ut sina vita nättelduksklänningar och matronorna sina bombasinkjortlar. Där snöt gubbarna sig i brokiga, osländiska näsdukar, så att det klang i kopparkastrullerna därute i köket. Men ungarlarna rättade på sin tupé framför spegelbiten över pigans fällbänk.

Det krusades och dunkades i ryggen och fjäskades för ålderman och åldermanskan, men fram till bordet med all smörgåsmaten kom man till sist i god rangordning, och värdinnan trugade oavbrutet "guds gåvor" i främmandet.

Det brukades inte, att ungdomen tog sig en sväng vid ljusinbrinningskalaset, men Claës källade till dess han fick leken i gång. Helst hade han velat "spänna kyrka" eller draga fingerkrok, men mor hade sagt, att sådant icke passade sig, och så fick han i stället sitta på understol.

"Jag liknar mig vid Hallmans lafinska lexikon", sade han, för det hade han nyss fått av gubben Krey, och han ville gärna, att alla skulle veta, att han var en sådan herreman, att han läste latin.

Men på Åberg från Berlin imponerade han inte.

"Jaså minsann", skrattade denne, "du knagglar på med det. Akta dig bara, att det inte går för dig, som för den där, vilken trodde, att han kunde lura far sin genom att inbilla honom att häst hette hästibus, kärna kärribus och Skara Skaribus. Då sade hans far: "Sätt du hästibus för kärribus och far till Skaribus igen".

Åberg från Berlin tyckte, att han var mycket kvick, men dettyckte naturligtvis inte Claës.

Klockan nio dukades supén, och bordet dignade av rätter. Ingenting fick fattas, det skulle gått en god husmoders ära för nära. Man skulle smaka på allt, som tillretts av slakten. Man skulle äta stekt fisk och kokt fisk och pastejer och kalkon och ragouter och à la dauber. Sedan följde struver och klenät och konjak till det.

Man drack kungens skål och värdfolkets skål. Och när stämningen blev riktigt hög, tog den musikaliske gesällen upp salig fru Lenngrens glada dryckesvisa:

"Mårten Holck av ingen känd,
knappt av hund och katten etc.

Vem hade inte hört den? Man trallade med så gott man kunde. Men doktor Krey var rörd och grät ljudlöst med tungt dropande tårar över sina minnen.

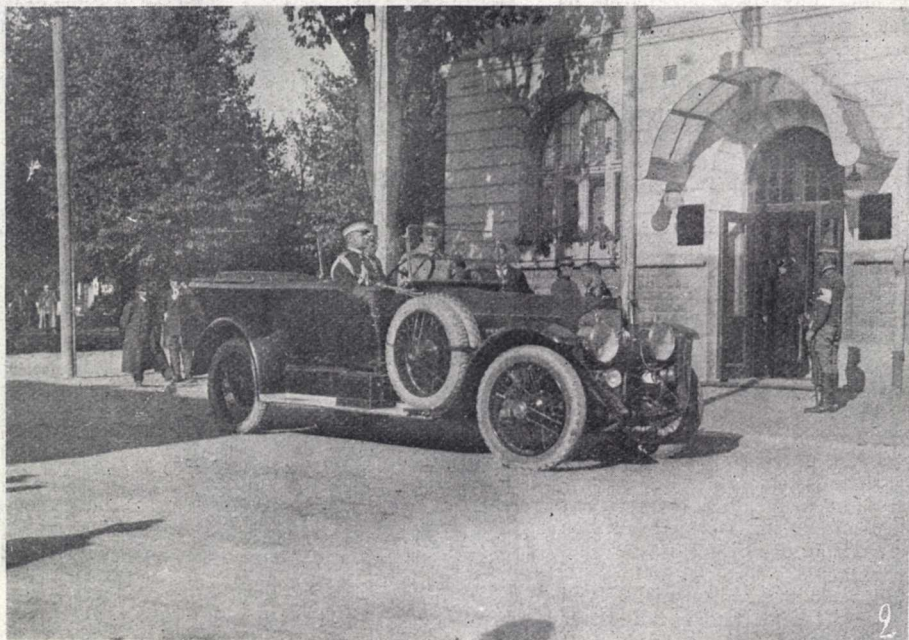
Trots sorlet och den sprudlande munterheten, hördes en välbekant tordönsstämman nedifrån gatan. Man hade ju inga dubbelfönster och på den smala gatan ekade ljudet mellan husväggarna.

Det var brandvakten, som skrek med en skrovlig och dock bullrande stämman, vilken var van att tränga igenom dimma, blåst och regn:

Från skilda håll.

1. Från fältmanövrerna i Sörmland. Kungen åser truppörelserna vid Knutsta. 2. Kungen utanför Stadshotellet i Katrineholm. 3. Hyllningarna i Köpenhamn på Christian X:s femtioårsdag. Fantäget på Amalienborgs slottsplats. 4. Dalregementet på väg till fronten. (Fältmanövern i Sörmland). 5. Från Elektriska hemutställningen i Halmstad. Elektriska tvättmaskinen arbetar. 6. Från Kina-utställningen i Salong Strindberg, Engelbrektsg. 21: Vasen från Ching-Lung-perioden. 7. Självporträtt av Fanny Falkner (Salong Strindberg). 8. Elektriska hemutställningens i

Bilder till dagskrönikan.

Halmstad bestyrelse: Överst fr. vänster: Ing. Wahlbeck, fröken A. M. Nilsson, fotograf Hallberg, fröken M. Rothstein, dir. Berger. Nederst fr. vänster: fröken E. Johansson, fröken Järpe, fröken Asker, fröken Bill o. fröken K. Lundberg. 9. Interiör från Hemutställningen. 10. Danska kungafamiljen åker över Amalienborgs slottsplats på konungens 50-årsdag. 11. Den hyllande folkmassan på Amalienborg. 12. Det Kgl. teaters personal uppvaktar konung Christian X på 50-årsdagen. — 1, 2, 4 Ateljé Haglind. 3, 10—12 H. Damgaard. 5, 8, 9 Hallberg foto. 6, 7 O. Ellqvist foto.

(Forts. fr. sid. 687.)

"Nä far. För att göra far till viljes, skulle jag kunna gifta mig med gamla halta å enögda skomakarn nere ve kyrkan, så le han än är, men Olle! Nä far, de kan far inte slå mej till!"

Nu hade Jansson fått en ny ilska att tugga på. Att så där bli motsagd av sin egen jäntunge. Och så pojkens oförskämdheter om Lena. Sånt behövde inte Jansson i Envreten tåla! Det drog heller inte länge om innan han klev upp till sin granne, Olsson i Rättfälla:

"Se godda, Olsson. Ja, ser du ä ensam hemma. De va bra, för ja har liksom ett förslag å göra dej. Ja har tänkt mej som så, att de vore inte oävet om din pojke å min flicka gifte sej. Ja tänkte på ägorna, förstår du."

"Nog ä du full me påhitt, men hur du kan komma opp me någe så befängt, de fattar ja inte. En har ju aldri hört ett ljud om att di själva vill någe ditåt."

"Just därför, ser du, Olsson, just därför. Di vill inte! Inte för sin bleka död! Å just därför, förstår du!"

"Vill di inte?" Olssons ögon fingo en viss glimt av intresse. "Vill di inte, säger du? De va en annan sak. De har ja aldri vetat. Ja, då är det ju klart att di ska ha varann. Barna ä väl te för å lyda, å inte för å villa!"

Och nu inträffade ett av de fall, inte allt för ofta förekommande, när de bägge gubbarna voro fullt ense. De gävo varandra handen på att det där giftermålet skulle bli av, och så skälade de i äkta konjaksvin för Janssons goda idé.

Det blev ett förfärligt rumsterande i de bägge stugorna. Lena tjöt och slog ifrån sig, bara Jansson nämnde ordet giftermål, och hon gick an så gubben smått funderade på om han inte tagit sig vatten över huvudet. Och Olle, han svor och hotade med Amerikat. Men hur gubbarna envisades och hotade med arvlöshet och förbannelse och annat obehagligt, så lyckades man få det så långt, att om gubbarna flyttade ihop i Rättfälla, Jansson avstod hälften av Envreten till Lena och Olsson löste ut den andra hälften och gav den åt sin son, ja, då skulle de båda barnen för fädernas skull övervinna sin motvilja och förena sina öden. Det var dyrt förstås, och satt hårt åt, men gubbarna skulle ha sin vilja igenom. Och så blev det bröllop. Men när prästen sagt amen efter vigseln och brudgummen skulle kyssa sin brud, då reste sig både Jansson och Olsson och stirrade så ögonen voro färdiga att krypa ur skallen på dem. För när Olle lade armen om Lenas liv, då slog hon bägge armarna om hans hals, och så kysstes de. Inte en gång, utan två, tre, fyra! Det var ju rent av skamligt att bära sig åt på det viset! Och till på köpet sågo de så glädjestrålände och lyckliga ut som om de fått allt smör i Småln. Och det ska ju inte vara småsaker det.

"Det var ju du, som sa, att di inte ville ha varann!" väste Olsson till Jansson.

"Det sa di mej bägge två!" urskuldade sig Jansson.

"Begriper du inte, din idiot, att när di sa, att di inte ville, så ville dom! Nog borde du väl känna ditt eget krut! Men vänta du tills vi ska bo ihop i Rättfälla, då ska du få igen för att du lurat mig!"

"Åja, ja ska nog göra mitt till, för att inte du heller ska få det för trevligt därborta i ditt gamla rättbo!"

Och för andra gången voro gubbarna fullt ense. Men om resultatet blev lika gott som för Olle och Lena, det förmåler ej historien.

Modekrönika. Av Iris.

DET NYA HÖSTMODET GER EN NY linje. Redan en tid har det framträtt som tendens att göra livet längre, nu har i de stora modefirmornas senaste skapelser denna silhuett blivit fastslagen och bestämd. Att midjelinjen skjutits ned några centimeter kan tyckas inte vara någon vidare märkvärdig ändring, men det nya modet innebär i verkligheten något mycket mer betydande och avgörande, nämligen att dräkten allt fortfarande går i ledighetens tecken, att utsvängningen över höfterna, som tycktes kräva en insnörd midja, inte alls fått sin vilja fram, utan att vi tvärtom allt säkrare skrida mot en epok där det mjuka och smidiga är lösen.

Det nya modet fordrar nämligen en absolut frihet för gestalten. Det går inte nu att smuggla ens med minsta lilla sorgliga rest av snörliv. Den som inte förstår detta och vill rätta sig därefter bör därför inte göra sig besvär. De som inte kunna åstadkomma detta nya slanka såsom det är menat, få också avstå därifrån, och likaså de som äro alltför småväxta — såvida de inte äro oklanderligt vuxna, vilket är en sällsynthet.

De nya livet sys nästan rakskurna med en högst lindrig insvängning, och ett litet stycke nedanför midjan sys kjolen fast med sina veck eller rynkningar. Att kjolarna skulle bli längre hör man sägas, och att de någon gång bli det är ju lätt att profetera, men att detta skulle vara nu motsäges av de nyaste modellerna. Promenadkjolen är kort och snäv som förut, jackan är lång och något utsvängd i sidorna. Däremot är den alldeles rakfallande i ryggen, vilket gör att skärpets bortfallande på både kappor och klänningar kan förutses. Där man har det kvar på de nya modellerna ligger det löst fastvirat kring kjolens fastsyning eller som ett vanligt skärp endast något längre nedskjutet. En karaktäristisk bild av det nya ger en klänning med ett långt ledigt liv knäppt något åt sidan med lång knappad, långa armar, hög krage och en lätt rykad kjol med ett insytt broderat smalt stycke i sidan.

De höga kragarna, som bli alltmer brukliga, få inte heller sitta spända, de falla i mjuka veck som de vilja, stundom äro de en krage knäppt om halshen över en snibbig eller en liten fyrkantig uringning, liksom ett stycke band för sig självt och få därvid något av rokok. De kunna också knytas i en luftig rosett vid ena kinden och påminna om Sarah Bernards kända ungdomsporträtt. Detta sätt är utomordentligt förmånligt för något äldre damer, så förmånligt att de lika fullt förmå uppskatta det, som den höga kragen i allmänhet.

Modet fortfar lika liberalt som förut att tillåta allehanda sammansättningar av olika tygsorter: så kan det långa livet vara av taft, kjolen av ylle, man sätter hop sammet och siden, sammet och ylle. För övrigt är sammet mycket härskande, såväl i kappor och klänningar som i hattar. I de senare är det den svarta sammeten som råder, isynnerhet när fråga är om de storbrättade, för övrigt bibehålles liksom de senare årens hattens form så litet som möjligt skynd av klädelsen. Klockhatten dyker upp igen, den är en gammal välkommen vän för många, vars ansikten inte tåla vid de djärvt uppslagna brätterna och inte heller de små åtslutande toquerna.

Bland de nya ytterplaggmodellerna visas just vad vi skulle vilja kalla en gammal hederlig vinterkappa, en lång kappa med några rynkor i sidorna, krage och ärm- och fickuppslag av skinn. Men isynnerhet pålskapporna ha att bjuda på nyare for-

mer. Vår bild 1 är en kort pålskappa, vilket i år tycks vara mycket omtyckt, denna är av mullvad, sydd framtill som en raktfallande kofta under det att rygg och armar täckas av en kortskuren cape. Den andra är en av dessa lösa, omslutande kappor, som i senare år varit så omtyckta och som ha den förtjänsten att vara utmärka för vårt klimat och att passa lika väl till promenadplagg som till aftonbruk. Den är av sälbisam eller ytterligt lätt och mjuk silkesplysch med de väldiga garneringarna kring krage och armar av chinchilla. Kragarna äro i år mer omfattningsrika än någonsin, uppstående i stor bukt i nacken.

Vår tredje bild är en synnerligen graciös klänning i den välkända form, som ännu många komma att hålla sig till, av mjukaste ljusgrått ylle och med stålbårder kring uringningen och de lyckligt funna skärpändarna. En nyhet för i höst är att de veckade kjolarna hållas till nere i kanten av en smal bård, slät eller broderad.

En bortgången.

FÖR EJ LÄNGE sedan avled på Lidköpings lasarett efter en kort sjukdom lärarinnan vid Mariestads högre flickskola Nina Ahlberg.

Hon var född på Källandsö den 24 februari 1873. Sin första undervisning fick hon i en liten privatskola i hemtrakten, och sedan fortsatte hon sin utbildning i den s. k. franska skolan i Stockholm. Efter att åren 1896—99 ha genomgått Högre Lärarinneseminarier var hon lärarinna i Luleå, Karlstad och Göteborg samt nu senast anställd vid Mariestads högre flickskola sedan januari 1912.

Det är alltså en ganska lång arbetstid, som nu avslutats. Hennes verksamhet som lärarinna präglades av nit och allvar och framför allt av en brinnande kärlek till kallet och till barnen. För henne var arbetet ej endast en plikt utan en verklig livsuppgift, där hon satte in hela sin personlighet. Stora fordringar ställde hon på sig själv, och alltid satte hon målet högt. Därför kan man tryggt säga, att resultatet av hennes undervisning blev synnerligen gott.

Ännu större är dock Nina Ahlbergs betydelse som uppfostrarinna. Säkert minnas de flickor, som ha haft henne till lärarinna och i synnerhet till klassföreståndarinna, den rent moderliga omvårdnad, hon tog om sina flickor. Hon gladdes med dem, när det gick dem väl, och hon sörjde med dem, om det på något sätt gick dem illa. Just denna moderlighetskänsla, som Nina Ahlberg i så hög grad besatt, var det, som gjorde hennes uppfostran så betydelsefull för hennes elever. Hon fostrade och rustade dem ej blott för skoltiden utan för hela livet. Sanningskärlek, ordning och plikt-trohet, egenskaper som hon själv i hög grad besatt, sökte hon på allt sätt inskräpa, och likaså strävade hon efter att öppna sina lärjungars ögon för allt gott och ljust i livet. Hon ville också gär-

**DUN
TÄCKEN**

**Varma, hållbara,
eleganta.**

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

FERNOVISTS KAPPAFFÄR
33 DRÖTTNINGGATAN 33
KAPPOR, DRÄKTER och KJOLAR
BESTÄLLNINGSSKRÄDDERI
MED GARANTI FÖR VÄLSITTNING
SKINNVAROR STORT URVAL
MODERATA PRISER

AXA

Havre-gryn
" mjöl
" must

Giv barn och sjuklingar det finaste av allt:

AXA HAVREMUST

**PHOSPHO-
ENERGON-
PILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE
☉ Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet. ☉
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

na se det bästa i allt, utan att dock på något sätt klema med eller bortresonnera fel, som begåtts.

I kamratkretsen har Nina Ahlberg lämnat ett stort tomrum efter sig. Hänsynsfull, god och vänlig gick hon sin väg fram, alltid aktgivande på att ej sára andras känslor. — För allt hjälplöst och lidande ömmade hon, och många voro nog de, som kunde vittna om hennes hjälpsamhet i det tysta. Hennes läggning var avgjort ideell, och hon led mycket av de senaste årens mängen gång krassa materialism. Men hon förlorade sig dock ej så i det ideella, att hon glömde verkligheten, utan med vaken blick följde hon växlingarna och framstegen i tiden och glädde sig åt alla tecken till framåtskridande.

Frid över minnet av en sällsynt god och ädel personlighet.
G. L—m.

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

SÅ MYCKET FOLK VAR SAMLAT som man endast såg vid storhelgar vid kyrkan. Byamännen som skulle bilda pålgården stodo med sina spetspålar i en klunga för sig. Det var inte ordnat då fångkärnan kom. Man väntade ännu på domaren och uppläsaren. Länsmannen steg af hästen och band den vid en tall, så började han ordna med byamännen. Så som han ställde dem på tre alnars avstånd från varandra blev pålgården en ring vid pass tjugufem alnar i genomskärning, stupstocken i mitten var några trealnslånga bräder hoplagda intill varandra och över dem en tvåalnsång naken stock, på översidan avbarkad och nödtorftigt tillyxad. Länsmannen gick sedan omkring och undervisade männen huru de skulle bruka sina spetspålar, i händelse den dömda skulle slita sig lös och försöka komma genom pålgården.

— var det väl mot lagen, att den fattiga själen skulle nödgas åse allt detta, men var det väl trösteligt, det hon litet fattade. Gick en man, den der Sockernickels kallades, omkring bland allt folket och handlade med sockerstänger, starka af pepparmynta, dem han hade i en låda på magen, hängande i en skinnrem kring halsen. Kom han ända fram till fångkärnan, men visade valdigern af honom. Men såg jag, det Lydias ögon stodo lystna efter det söta och steg jag ut af kärnan och handlade af honom två sockerstänger dem jag gaf henne och tog hon dem begärligt och började att äta. Och lät valdigern det ske. Stod äfven presten nu när henne, änskönt han på min inrådan intet talade."

Fångkärnan hade varit på platsen mer än en halvtimme, då domaren och uppläsaren till sist anlände. Då steg också en man fram ur folkhoppen, som visade sig vara bödeln; han bar bödelsyxan och gick innanför pålgården och lade den på stupstocken.

Uppläsaren läste upp domen medan Lydia ännu satt kvar i fångkärnan och orden hördes endast ottydligt dit.

— kom det ett sus i tallkronorna, som hade himmelen velat utstryka den domen af världen. Satt jag och höllt den fattiga själen vid handen, intet vetande hvad jag sade, men var det väl att stunden nu var inne att hon genom dödsens port skulle gå att möta barnen. Gaf så domaren tecken med handen att den fattiga själen skulle föras fram. Var min oro nu stor, det hon skulle ha mig med sig till stupstocken, och hade jag i mitt hjerta margfaldeligen anropat den gode Herren Jesus det han ville taga den kalken ifrån mig. Var väl lagen den, att lifsfänge skall följas till stupstocken af presterskapet i den församlingen der brottet är begånget och kom nu den presten fram, som intet velat låta kyrkklockan ringa och tog den fattiga själen vid handen, men vardt det nu detsamma, att hon intet ville släppa min hand. Var väl så Herrans vilja, att jag skulle lida äfven denna vedermoda, och höllt henne presten så i högra handen och jag i den venstra och gick så den fattiga själen stilla och sedesamt, om ock un-

**GAHNS
TVALAR**

**FÖRSTKLASSIGA
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897**

**MUSTAD'S
"SOLO-GRÄDD"**

Marknadens absolut
högsta kvalitet av
GRÄDD-MARGARIN

Röda Björn

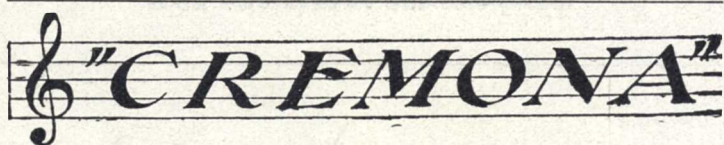
Verksammaste putsmedel i pulver
eller flytande — det senare särskilt
lämpligt för beslag, handtag,
skyltar o. d.

måste belinga ett något högre pris än andra märken. Denna prisdifferens är en reflex av kvalitétsskillnaden. Man betalar denna prisskillnad för den oförläpneliga tonen, resonansen och charmen, ävensom för det oöverträffade arbetet, som gör varje "Steinway" till en familjeklenod.

ENSÄMAGENTUR: LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM JAKOBSBERGSGATAN 39
GÖTEBORG MALMÖ

Den moderna talmaskinen.

Tillverkad av utvalda träslag och med ljudledning, konstruerad enligt samma principer som violinen, kan den moderna "Cremona" återge musik renare och klarare än hittills kända apparater. — Största urval av skivor.

A.-B. NORDISKA MUSIKAFFÄREN
Stora Nygatan 11 - STOCKHOLM - Drottninggatan 83
Göteborg, Malmö, Kristiania, Kristianstad.
Specialkatalog gratis!

RAPID-BORAX

Renaste och drygaste borax för toalett- och hushållsändamål

Tillverkas av
Aktiebol. Oxygenol
Kungl. Hovleverantör

der gråtandes tårar innanför pålgården. Tog presten vid stupstocken af henne hufvudduken och gjorde en bindel, den han lade för hennes ögon. Blef den fattiga själen förskräckt vid detta, ropandes: frun! frun! och höllt min hand allt hårdare. Tillsade henne presten så att falla på knä och bödeln sade mig, att stiga åt sidan. Vet jag sen intet mer, än det jag som i blindo gick ut af pålgården och af människoskarorne och hörde jag ett skrik som var Lydias röst: frun! frun! och hörde så ett ljud, det der väl var bilan som föll.

Kom i det samma ett mångstämmigt rop från människoskarorne och var det den gula hingsten som, då bilan föll, änskönt han stod så att han intet såg deraf, stegrat sig och slitit sig lös och skenat genom människoskarorne och inåt skogen, dervid nedtrampades många och ljöto en hafvandes kvinna och en yngling dervid döden. Och skedde allt detta den 3:dje august i Herrans år 1807 på förmiddagen.

XXXVIII.

DÅ SARA AELIA TVÅ DAGAR SENARE kom ner till Rombäcksvallen, såg hon att Albin, medan hon varit borta, fått tak på sin stuga; den stod och lyste ljus och nytimrad i solskenet.

"— gick ett svärd genom min själ vid att jag såg detta och syntes mig det Herrans stundom lägger den skröpliga människan alltför mycket uppå, att jag ville klaga med Job: Villst du så hård vara emot ett flygande löf? Och förfölja ett torrt halmstrå?"

Då Sara Alelia steg ur klöfjesadeln utanför stallet kom Albin ut och utför förstubron. Sara Alelia såg med detsamma att något hänt honom. Men då han kom fram till henne sade han intet, utan tog endast hästen och gick in i stallet. Inte heller sade Sara Alelia något. Då hon kom in i köket satt där en stigman, som kommit över skogarna, av allt att döma var han nyss anländ. Han började genast tala med Sara Alelia om avrättningen, som han åsett. Sara Alelia förstod nu, att Albin av denne fått underrättelse om vad som skett.

Albin kom inte in så länge mannen var kvar, men då Sara Alelia sedan ropade och budade honom till middagsmaten kom han som vanligt. Sara Alelia frågade efter sommardrängen, Albin svarade utan att se på henne, att han låtit honom gå, då han visat att han inte var att lita på; han hade varken lämnat kärnfilet eller smörbyttan i fred.

De sutto tysta mitt emot varandra och åto. Sara Alelia förstod, att Albin kände det bäst att hon intet sade! Hon gjorde endast några frågor om slättern och insåg att Albin på de dagarna gjort två mans dagsverke.

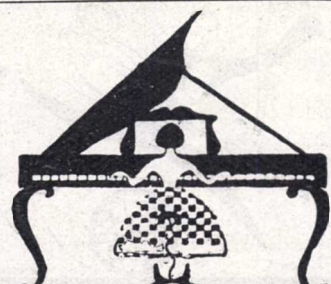
"— och var mitt hjerta såsom ett sår i mitt bröst, att jag intet kunde säga ett tröstens ord till det gyldene klenodium som var den människan."

Sedan de ätit gick Albin utan att säga något ut. Sara Alelia såg honom ta lien från ladugårdsväggen och ge sig av nedåt myrslättern. Då Sara Alelia ett par timmar senare kom ned till honom med kaffe gick han och slog. Sara Alelia stod länge på håll och såg på honom, hon tänkte, att sannolikt hade han på morgonen haft den tanken att myrhöet skulle vara på hässjan innan kvällen och nu gick han inte ifrån den.

NYHET!

Barnklädningen "DOLLY", av bästa engelska ylletricot. Finns i grönt, rött, brunt, ljusblått, mörkblått och vitt samt i följande storlekar och priser: från 1 till 2 år .. kr. 34: 50
" 2 " 3 " .. " 35: 50
" 3 " 4 " .. " 36: —
" 4 " 5 " .. " 37: —
" 5 " 7 " .. " 38: —
Paul U. Bergströms A.-B.
Barnekläperingen, n. b.
Drottninggatan 74.

A.-B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM**
STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Husmödrar

kommen alltid ihåg att
WINBORGS
ATTIKSPRIT

har en oöverträffad arom och på grund av sin högre styrka ett mervärde av 30 öre per literflaska framför alla andra liknande fabrikat.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Medel för utvärtes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum. Pris i tuber kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes snart å alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Osterbrogade 4, Köpenhamn 0.

Ferrin

Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålls å alla apotek.

En skön
lindring vid bröstakkomor
uppnås omedelbart genom
SALAM

EUCALYPTUS
OLJA

botar **reumatism**, ger
smidighet åt muskler och
lemmar.

WEYDES TEKN. FABRIKS A.-B., NORRKÖPING
Äkta endast med märket papegojan!

Gyllenhammar
Hafre-Bryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
Nyttigaste och mäst lättsmälta

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för kläna personer och barn.

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännstovv från

OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid leverera
högsta kvalitéer till
lägsta dagspriser
poster om 1 hl. och
därutöver

Telefoner:
Namnanrop "Olaus Olssons"

EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO

är det bästa
på hela dan!

Albin drack sina tre koppar kaffe och tog så åter lien. Sara Alelia hade tagit räfsan med för att stanna och hjälpa till att få upp höet, men Albin sade, att han redde sig gott ensam, det var bättre att hon gick hem, då det nog var mycket som stod efter i huset. Sara Alelia kände, att han alljämt liksom var rädd att hon skulle säga något.

Albin kom hem i vanlig tid till kvällsmaten. Då han ätit tog han mössan och sade att han gick tillbaka till myrslåttern, han hade ett par led liggande, som han ville ha upp på hässjan.

Då Sara Alelia ordnat undan för dagen, satte hon sig på förstubron för att vänta på Albin, "— var min beslutning nu, att jag ville komma till tals med honom, att han intet längre skulle gå ensam i sin vedermöda."

Sara Alelia hade väntat länge och det var nära midnatt då Albin kom. Natten var ljus och stilla, Albin kom med lien över axeln och räfsan i handen. Han hängde upp redskapen på ladugårdsväggen, drog till dörren och kom så mot förstubron där Sara Alelia satt. "— men gick der ut så mycken kraft af hans vilja att intet skulle varda sagt, att min beslutning vardt till intet och gick han in i sin kammare och vardt ej ett ord taladt oss emellan."

Sara Alelia hörde, att Albin ej sov den natten. I soluppgången hörde hon honom stiga upp och gå ut från kammaren. Att Albin steg upp med solen var det vanliga, helst under slättandtiden, men Sara Alelia steg dock nu upp och följde honom med ögonen genom fönstret. Hon såg honom gå in i stallet och komma ut därifrån. Slåttern var över, det sista hade varit myrslåttern, som han gjort undan på kvällen, hon undrade nu vad han skulle taga sig till, då hon fick se honom gå tomhänt och utan redskap inåt skogen.

(Forts.)

Böcker om Jenny Lind.

DEN SENASTE LITTERATUREN OM JENNY LIND, som utgivits med anledning av 100-årsdagen av hennes födelse, består dels av Tobias Norlinds minnesbok "Jenny Lind" (Wahlström & Widstrands förlag) och "Jenny Lind, en livsstudie" av Sigrid Elmblad i den nu begynnande serien Svenska Kvinnor, som J. A. Lindblads förlag härmed börjar offentliggöra.

De båda böckerna kunna i viss mån sägas komplettera varandra. Tobias Norlinds arbete avser i främsta rummet att ge en bild av sängerskan och hennes konstnärliga utveckling. Författaren ser henne mot bakgrunden av den romantikens tidsålder, som sammanföll med hennes mest lysande tid som sängerska. Hennes sång var en spegling av det enkla, måttfulla, harmoniska och ej minst religiöst betonade, som präglade de intellektuella kretsarna i 1800-talets midt.

Ingående skildras så hur av den obetydliga flickan blev en sängens furstinna, som fyllde tonkonstens kosmopolitiska rike och överallt väckte samma oreserverade hänförelse. Boken prydes av ett stort antal intressanta porträtt och utgör som helhet ett värdigt äreminne över den stora konstnärinnan.

Fru Elmblads bok ger också en noggrann bild av Jenny Lind som sängerska, men författarinnan sysselsätter sig dessutom med att teckna hennes rent mänskliga egenskaper, varigenom man i mångt och mycket erhåller nyckeln till hennes konsts utomordentliga styrka och djup. Som alla stora skapande andar var Jenny Lind en människa med en sådant starka passioner, dygder och brister. Hon kommer oss därigenom närmare, blir oss ännu kärare. Av alldeles särskilt intresse är framställningen av hennes förhållande till Adolf Fredrik Lindblad. Här var en tragisk konflikt nära att uppstå, men det rena och upphöjda i Jenny Linds väsen betvang lidelsen och hon drog sig tillbaka med ofläckad heder, om det ock kostade henne hårda strider med sig själv.

Det centrala i Jenny Linds personlighet var hennes själsadel och hennes hjärtas outtömliga godhet. Hennes hjärtas röst hade samma oförlikneliga färgning som stämman i hennes strupe — därav det helgjutna och värmande i hennes konst, varom ryktet skall tala ännu i människoåldrar. Fru Elmblad betonar detta i sin välskrivna bok, men låter oss också som sagt se henne på nära håll, bevittna hennes humor, hennes stolthet, anspråkslöshet och — kapricer.

E. H—N.

Modelfjädern par préférence au naturel i **hela vingar, i aigretter** eller **stråvis**. Svart och Naturfärg alltid på lager, enastående urval.

45 REGERINGSGATAN 45

då det gäller att förekomma eller bota förkylningssjukdomar i hals, luftrör och bröst ligger i användandet av

NISSENS

Äkta Bröstkarameller

Till salu överallt i askar och lös vikt. Namnet Nissen på karamellen utgör garanti.

Florndol-Tvålen

är damernas
favoritväl.

PARFYMERI FLORA, GEFLE.

Cloetta's
GULD - CACAO

ÄR FAMILJENS DAGLIGA DRÖCK
FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT · SÄLJES ÖFVERALLT

ryds station vid V. Centralbanan och innehaves av min man, Överste C. Fr. Hyltén-Cavallius. Vi önska, att flickorna skola bruka sig ha ett hem hos oss, och bruka de trivas mycket väl. Skjuts kan av mig för elevs räkning ombesörjas vid Smål. Burseryd. Önskas plats som hushållselev å Sandvik, vore jag tacksam få någon upplysning om den sökande. Nästa kurs avsedd äga rum 1 okt. — 20 december, men kan elev även mottagas något senare. Anna Hyltén-Cavallius, född Frick.

— Försök genom annons finna ett hem, där ni under en skicklig husmoders ledning kan inhämta kunskaper om ett hems skötsel, matlagning m. m., det är den bästa skola. Vill ni prompt besöka en hushållsskola, finns det många att välja på, främst Fru Östman-Sundstrands i Sthlm, Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, Husmodersskolan i Karlstad (fröken Nancy Edvall). Prospekt o. upplysningar begäres. Pensée.

N:r 108. De bästa och klängskönaste lutorna tillverkas vid Herman Carlson Levins Instrumentfabrik, Norra Larmgatan 4, Göteborg, vars fabrikat å världsutställningar belönats med "Grand prix". Fabriken sänder på begäran priskurant och lämnar jämväl på begäran anvisning på personer som meddela undervisning uti luttspelning. Lutan torde av alla stränginstrument vara den mest sängbara. T. L.

— Vänd eder till någon musikhandel i Stockholm (Lundkvists, Dahlströms) eller Göteborg, där kan ni få bästa råd vid val av instrument jämte anvisning på lektioner. Mandolinen liknar lutan, men är mindre. Den senare torde vara att föredraga. Pensée.

NESTLÉ'S
BARNMJÖL

Till salu å apotek samt hos alla specerihandlare.
Pris 3 kronor pr. burk.

Närande. Lättsmält.

Dr E. Dujardins
Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydnad form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar. Amagertorv 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telef. Godth. 41 y.

W. A:son Grebts
sista böcker

Inom kort utkommer från vårt förlag:

Erotiskt och Erotiskt
Del I, II.

Stämningar och Historier
Del I, II.

Äventyr och Berättelser

Inalles 5 böcker å 5 kr. pr. ex. Dessa böcker äro inbundna och försedda med skyddsomslag i 4 färger efter teckningar av Preessdorf. Då upplagorna äro begränsade och nya upplagor ej komma att utgivas, torde beställningar skyndsamt insändas till Eder bokhandel eller direkt till

Förlagsaktiebolaget VIDI
Göteborg.

OBS! Lämpliga julklappar.

Porslinsservis
handmålad, konstnärligt mönster för 12 pers. — 58 pjäser

Pris 122:95

WIKMAN & WIKLUND
Flemminggatan 17, Stockholm
Telefoner: Namnanrop

SVAR

(Forts.)

N:r 105. Hör efter i tapissieriefärer. Person, kunnig i teckn. och målning torde åtaga sig färglägga mönstret.

Brasagårds-moran.

— De önskade mönstren kan ni nog få i någon handarbetsaffär. Eller hör efter å Svensk Mönstertidnings exp., Stockholm. I en av denna tidnings årgångar (möjligen i "Konstflit") fanns ett användbart, vackert motiv, Ingeborg med falken. I och för färgläggningen får ni råd i en handarbetsaffär där ni köper stramalj och garn. Å mönstren finnas annars färgbeteckning. Möjligen skulle jag kunna söka fram det av mig omnämnda mönstret och låna eder. Pensée.

N:r 106. Från vanförestalten i Göteborg levereras de finaste och bästa i den vägen. Största anseende i utlandet.

Gammel-mor.

N:r 107. Studera Idans annonser. I n:r 36 stod en massa annonser om hushållsskolor. Ett bra sätt är också att taga plats i familj, då ni därtill får lön och kanske bästa inblick uti huru ett hem bör skötas.

— Fackskolan i huslig ekonomi, Uppsala, är utmärkt. Skriv dit och begär prospekt mot insändande av porto. Där finnas flera kurser att välja på.

— I vårt hem på Sandvik mottages i inackordering några unga flickor, vanligen 4 å 6 vilka under min ledning och tillsyn få undervisning av fackbildad lärarinna i matlagning, bakning, konservering och andra sysslor, som höra till skötandet av ett hem. Delat rum. Sänglinne och handdukar ävensom grytlappar till eget bruk medtagas. Lungsjuka kunna ej mottagas. Pris 175 kr. i månaden. Sandvik, som är kronogendom, ligger särdeles naturskönt i skogrik trakt vid sjön Fegen, 1 mil från Smålands Burse-

Herre i sitt eget hus

RÄTTUT

är ingen som låter rättorna husera som de vilja, utan att göra något för dessa skadedjurs utrotande. Köp "Rättut" och utrota rättor och möss. Bästa, tillförlitligaste och billigaste utrotningsmedel. Kr. 1.25 pr pkt om 60 tabletter. Varje tablett är tillräcklig att döda en rätta.

Fabrikanter:
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg 58.

Herre i sitt eget hus

RÄTTUT

är ingen som låter rättorna husera som de vilja, utan att göra något för dessa skadedjurs utrotande. Köp "Rättut" och utrota rättor och möss. Bästa, tillförlitligaste och billigaste utrotningsmedel. Kr. 1.25 pr pkt om 60 tabletter. Varje tablett är tillräcklig att döda en rätta.

Fabrikanter:
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg 58.

H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välkänt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

Genom en annons uti Nya Wernlands-Tidningen som är Wernlands äldsta och enda dagliga tidning, träffar Ni över 10,000 hem i länet och stiftet.

Huvudkontor: Karlstad.

Prenumerera på Idun!

VATTENLÅSRENSAREN
"ELCO"
ÄR ALLA HUSMÖD-RARS FÖRTJUSNING

FÖR AVHJÄLPANDE AV STOPP I AVLOPPET

AKTIEBOLAGET EL
YNGLINGGATAN 17 - STOCKHOLM
R. T. 31156 A. T. VA 11358

LÅT INMONTERA ELCO!

SÖK EDER i FÖRSÄKRING

NORDISKA
LIF
STOCKHOLM
Birger Jarlsg. 15

UMBUD **ANTAGAS**

Låga premier
Förmånliga villkor

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Krydd sill, Majjessill, Aphibilar, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoftev.

Svalt ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålls på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Sedan i marknaden utkommit

Melange

smörblandat margarin

bör varje husmoder undersöka i vilken grad hon med denna utsökta kvaliteten kan replacera det dyra smöret. En alltigenom delikat vara som är för god för slitna reklamfraser.

Fås hos de förnämsta handlande.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK - STHLM

Husvarna

Symaskiner

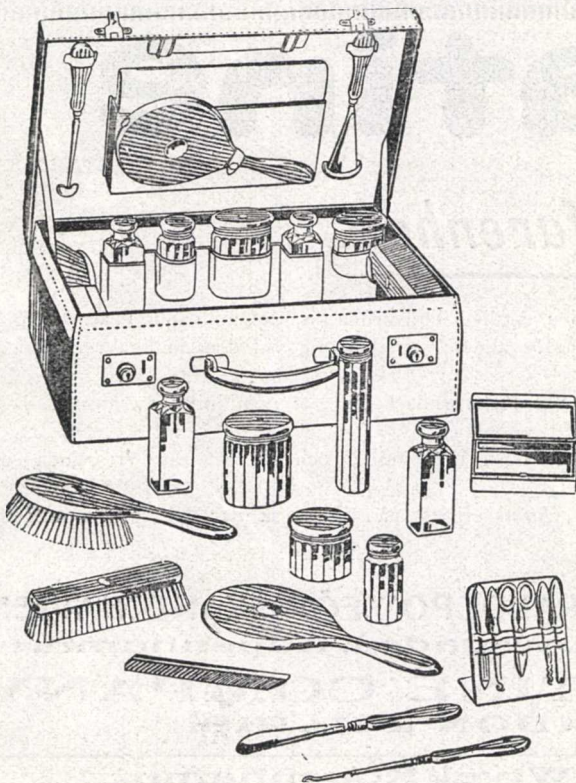
Tjäna med heder sin ägare i 100 år.

Förmånliga avbetalningsvillkor.

HUSQVARNAS NAMN PÅ FABRIKATET

GARANTERAR FULLGOD VARA

SAFFIAN RESNECESSAIRE FÖR DAMER

45 cm. resnecessaireväska i saffian för damer, inredd med komplett utrustning av vackra toalett-tillbehör i maskindrivet Sterlingsilver. Komplet med överdrag £ 45-0-0.

Kunder, som göra beställning per post garanteras samma tillfredsställelse med köpet som vid personligt besök. Illustrerad katalog per post franko.

MAPPIN & WEBB

158-162 OXFORD ST. W.1. 172. REGENT ST. W.1
2 QUEEN VICTORIA ST. E.C.4.

LONDON, ENGLAND.

Representanter:
GULDSMEDSBOLAGET I STOCKHOLM
Regeringsgatan 1

N:r 109. Bäst vore väl att annonsera. Lämpligt annonsorgan Idun, Sv. Dagbladet.

Pensée.

N:r 110. Undervisning i frivolitetsknytning och alla handarbeten lämnas av van slöjdlärlarinna allm. tel. söder 360 46, fröken S. Molin — ring på morgonen, halv nio.

— Att knyta frivoliteter kan ni säkert få lära i vilken handarbetskola som helst. Se här ett par adresser: Andrea Eneroth, Kardansmakaregatan 8 B, och S:a Birgittaskolan, alla i Stockholm. M. Nordenfeldt i Göteborg, Hanna Werner i Malmö, Föreningsgatan 63 A.

Pensée.

— Om "Greta" för redaktionen uppger namn och adress samt insänder svarsporto, skall hon få anvisning på person, som lär bort frivolitetsknytning.

FRÅGOR

För det bästa svaret å någon av här nedan insända frågor, som insändes till redaktionen senast en vecka efter detta nummers dato, utdelas ett pris av 15 kronor.

Redaktionen förbehåller sig oinskränkt befogenhet att utesluta de insända frågor, vilka anses sakna mera allmänt intresse.

N:r III. Vore tacksam för upplysning var man under en tids vistelse i Stockholm kunde få bo samt intaga måltider för moderat pris. Har hört talas om husmodersskolor, där man kan få äta ganska billigt, t. ex. Margaretskolan. Vore tacksam för adress samt uppgift något så när om pris från dylikt "matställe". Men rum bleve väl en svårare sak i dessa bostadsbristens tider? Som jag ej vet just när jag kan resa, kan jag ej beställa på förhand. Var skall man i sådant fall kunna få rum i huvudstaden och till vilket pris? Som jag ej alls känner till detta visste jag ingen annan råd än att vända mig till våra kära Idun och dess hjälpsamma svrare. Kan man få ett vanligt hotellrum när som helst, i händelse man ej skulle kunna lyckas få något annat? "Tacksam."

N:r 112. Plågad människa beder Iduns varmhjärtade läsarinor att giva anvisning på någon plats, ej alltför långt från Stockholm, där man kunde få vila ut, alldeles ostörd av omgivningen. Vill ej gärna till ett vanligt vilohem, emedan man nästan alltid å dylika ställen känner sig beroende av varandra. — Lider ej av att se människor eller av buller o. d., men lider av att behöva samtala, intressera mig för människor eller av deras intresse. Behöver stillet för egen del. Var skall jag kunna få det? Ingen är tacksamare för svar än

Dagny.

N:r 113. Kan Iduns läsare giva mig ett råd hur jag skall bota s. k. självsprickor på ett finger, går ej i hushållet så fingret kommer ej i beröring med vatten oftare än vid tvättning av händerna. Har lidit av åkomman över (Forts. i B-numret.)

BREVLÅDA

RED:S BREVLÅDA.

Arnold L., Paris. Avböjes.

A. M. B—dt. Edra dikter äro rätt bra här och där. Men vi ha ej plats.

Ressällskap till Rivieran. Enskilt brev har anlänt till den dam, som i frågan n:o 101 önskade resällskap till Rivieran och tillställes henne, om hon för redaktionen uppger namn och adress samt insänder svarsporto.

VINÄGRONS ÄTTIKSPRIT

ÄR VID MATLAGNING OCH INLÄGGNING DEN FÖRNÄMSTA UTSÖKT GOD SMAK OCH AROM

A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

UTSÖKTA FRANSKA NYHETER

DAMSKOR

FÖR STOR TOALET I

SIDEN,
BROKAD,
BRONS-
LÄDER
M. M.

EKIPAGEKÄNGOR

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

DAMSKOAVD., BOTTENVÅN.

Specialaffär för

Sängar & Sängutstyrlar

Stockholms Nya Järnsängfabrik
(E. L. Erlsson)
Norrländsgatan 33
STOCKHOLM

TVÄTT-
PULVRET

RENNEN

Oskadligt för händer och kläder

Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

OSTLINDS
PIANOIMPORT
KUNSGATAN 9-11
RIKS 24243 ALLM 10282

Ensamförsäljare för
THE KNABE
AMPICO

Världens förnämsta reproducerande flyglar och pianon. Återger fullständigt de stora konstnärernas inspelningar. Kan även användas som vanligt instrument. Kolossal repertoar, klassisk som populär musik.

Trubaduren sjunger med livlig gest:
Pix är bra och **Pix** är bäst!

Askar i förseglade omslag: 75 öre
och i påsar: 25 öre.

Billiga o. bra äro Sveriges Urmakares A.-B:s äkta **VIKING-Väckarur**

Förnicklat fodral med mässingsbotten. Stort mäsingsverk. Kraftig väckning. Säljas under garanti av alla **Urmakare.**

Begär **COLMAN'S BLÅELSE.**

I fyrkanter och påsar

Gör Linnet vitt som snö.

J. & J. COLMAN, LD., LONDON, ENGLAND.
Ensamagenter för Sverige, GUST. F. BRATT & CO., Göteborg.

Begär alltid **MAIZENA**

Oöfverträfflig till såser, bakning, maizenagröt etc.

KOCKUMS

Emaljerade Grytor

äro starkast och vackrast.

STOCKHOLM Försäljningskontor DROTTNINGGAT. 57
GÖTEBORG MAGASINSGAT. 23.

KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

OMEGA

Världsmärket bland fickur.

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Goda Jästmjöl är bäst och pålitligast.

Säljes överallt i burkar à 25, 40, och 75 öre.

Handels A.-B. Sten Sjögren & C:o, Göteborg

SUNLIGHT TVÅL

Vad tvätt är lätt på **Sunlight sätt!**

Skillnaden märkes ännu mer **vid stortvätt.**

Överstryk de blöta plaggen med Sunlight, rulla ihop och låt ligga i blöt en timma — tvätta sedan lätt på brädet och skölj väl.

Märk den rena friska doften.

Vid kokning använd alltid **SUNLIGHT** såpvatten — linnet blir då bländande vitt.

Oatine

Alla damer veta av erfarenhet

att för att uppnå det rätta resultatet av den dagliga hudvården är det nödvändigt att använda *Oatine*, som är extrakten av ren havre och därför aldeles oundgänglig vid den dagliga rengöringen av huden.

Oatine avlägsnar all smuts och damm från porerna endast vid lätt ingnidning av ansikte, hals, armar och händer. Avtorkningen sker efter ett ögonblick.

Huden blir genom ständig behandling sund, frisk och smidig och Ni bevarar ert goda utseende, om Ni varje dag använder *Oatine*.

Mottag endast våra preparat, då namnet *Oatine* finns på dessa, så har Ni full garanti för att de äro äkta.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

PÄRMAR
IDUN 1919

kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från Iduns Expedition mot likvid i postanvisning

Röd pärm till "IDUN" med guldtryck . . . . . Kr. 3: — + porto
Röd pärm till "Romanbiblioteket" och "Hjälpredan" . . . Kr. —: 75 + porto

STUVAR

av DAM-, HERR- & BARN-TYGER

A.-B. FRANS LIGNER
KLÄDESHANDEL (STUVADELNINGEN)

7 SALVIIGRÄND
(Hörnet av Myntgatan)